Ч. 159. Львів, Середа дня 16. (29.) липня 1903. Річник VII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:
на цілий рік . . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . . 1·70 кор.

За границею:
на цілий рік . . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. ул. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Митово-полїтичні клопоти.

(X) Мадяри не мають нїколи звичаю робити які небудь уступки в користь Австриї. Наколи розходить ся о яку спільну справу поміж правительствами австрийским і угорским, то пересправи стрічають найбільші трудности з боку угорского правительства і кінчать ся звичайно побідою сего останнього. Тепер наспіла знов хвиля до таких пересправ. Митова комісия державної ради ухвалила вправдї митову тарифу автономну, яка має бути основою митово-торговельного союза з Угорщиною, одначе відрочила 17 митових позиций. Правительство звертало бачність комісиї на те, що таке відрочене вимагати ме нових пересправ з угорским правительством. Одначе мимо сеї остороги комісия не ухвалила цїлої тарифи. Вправдї лишило ся лише 17 позиций, одначе се було приводом, що мінїстер торговлї бар. Каль з двома секцийними шефами був приневолений їхати до Пешту. Угорскі дневники ударили зараз в великий дзвін, що кожда митова позиция є нетикальна, бо тут розходить ся о уступки в користь Австриї, а Угорщина по думцї мадярских полїтиків не повинна анї на пядь уступити в нїчім Австриї.

Мінїстер Каль був в Пештї із своїми шефами секцийними, одначе побут єго був вельми короткий і як звіщали дневники, вернув до Відня з нїчим. Мінїстер торговлї Лянґ мав єму представити, що митова тарифа має бути або без всякої зміни принята або відкинена. Здає ся отже, що митова комісия ради державної буде приневолена піддати ся, і тих останних 17 позиций відрочених приняти в такій формі, як свого часу уложено поміж обидвома правительствами.

Австрия робить всякі можливі уступки, принимає на себе всїлякі тягарі, а все те в тій цїли, щоби удержати митово-торговельний союз з Угорщиною. Тимчасом Угорщина намагає ся всїми способами союз сей ослабити і розірвати, відокремити ся від Австриї і завести у себе самостійний устрій, виймає одну цеглу по другій із спільної будови і те все коштом Австриї. Зовсїм отже справедливе зворушенє проявляє ся в австрийских парляментарних кругах, щоби всему тому вже раз положити конець, щоби раз взяти під розвагу, чи справдї Австриї інтерес наказує все підлягати забагам мадярских загорільців і задля Угорщини двигати великі тягарі. Нїмецкі людовцї приготовляють ся навіть до того, щоби взагалї відклонити цїлу предлогу угодову.

Задля Наумовича.

Щож они пописали мудрого? Слухайте, бо то важне. Нї один з них не відповідає на наш запит, що Наумович зрадник, кривоприсяжник, що вмер не своєю смертию, що є виклятий з св. Церкви, що з ним не можемо мати нїчого спільного, як з проклятим і т. д. На то нї один нїчо не відповідає. Видко, зрозуміли й они письмо посом, що годї там що казати, де не мож, але чіпають ся чого иншого. Їм то не в смак, що той, котрого они мали за такого великого, як сами повтаряють за Русским Словом, просьвітителя Руси, такий негідний, такий підлий чоловік. Ми розуміємо то дуже добре, їх серце болить, їм встид, що дались так баламутити Русским Словом. Они видко самі на себе не добрі, що влїзли в єго сїти. Отже як той, що потапає, бритви ся хапає, так і они. Щоб якось успокоїти свою совість, що робить їм докори, що такого Юду взяли собі за просьвітителя, пишуть що будь. Все то лекше, як чоловік виговорить ся. А може ще хто відозве ся з тим самим і буде лекше на серцю, зацитькає ся совість... Чи нї, не так?

Чогож они чіпають ся? От аби чогось вчіпити ся. І так Яцків закидає нам, що ми нарід не просьвіщаємо. Ну, видав хто таке? Не просьвіщаємо? А далї таки сам каже про нас слово в слово так: »Добре вамъ просвѣщувати народъ по хорошôмъ обѣдѣ, по всякихъ печеняхъ, а нашъ отецъ-просвѣтитель доброго борщу не малъ«. Ну котре з того правда. Або просьвіщаємо, або нї, одно правда, але обоє то нї. А у Яцкова, аби чого вчіпитись. Раз закинути хотїв, що не просьвіщаємо, а другий раз, що їмо печенї, тай тому так нехотячи злапав ся. Ну, їмо, а єсли то така правда, як то, що нарід не просьвіщаємо, то що?... Як то така сама правда, що Наумович не мав борщу? А вкінци звідки ви, пане, Яцків можете то знати, чи ви з Наумовичом засїдали до стола, або з нами. А вкінци хочби і так, що ми їмо і марципани, а Наумович не мав борщу, то що з того? Анї марципани, чи які там паньскі страви не мають тримати нїкого при вірі, анї борщ, чи навіть голод не мають нїкого відганяти. По якому то? Чи ми доти маємо триматись св. віри, доки маємо що їсти, а як нема, то продай віру і душу хоч би й чортови? То вільно? А то звідки така наука! Певно, що не від Христа. Мученики, що йшли за наукою Христа, то не то що борщу не мали, але і води не мали, з голоду гинули й житє давали за сьвяту католицку віру. Розумієте? То мученики, нераз прості люди, нераз і дїти, що два а два не знали кілько є, але повні духа Божого, давали голову під меч, а Наумович, най буде по вашому, за то, що не мав доброго борщу, мав покинути тую сьвятую католицкую віру; він — сьвященик? То так по Божому? Не знаю, як Ви, бідний чоловіче, могли таке написати. Знаєте ви св. Івана Золотоустого. Св. Іван Золотоустий, великий Отець нашої сьвятої католицкої Церкви. Єго цїсарі хотїли перетягнути на схизму, на єресь, хотїли відорвати від сьвятої католицкої Церкви, грозили вигнанєм з краю. А що св. Іван сказав? Сказав може так як Наумович, тай як Ви гадаєте, що нема що їсти, то треба покинути сьвятую віру тай стати схизматиком. Ой нї! Сьвятий сказав так, що цїсар вигнав єго з краю. Ну, що ви на се? Скажіть, як би то красно виглядало, як би ви в хатї, чи в читальни дали на стїну образ св. Івана Золотоустого і Наумовича. Війшло би то? Вірного ісповідника сьвятої католицкої віри, що голод і вигнанє терпів за неї, і того, що — як ви кажете — за борщ вирік ся єї? Що? Видите, добрий чоловіче, до чого доходите з своїм письмом.

Далї пише п. Яцків, чому ми не приняли Наумовича, чому дали єму голодувати? Дивний докір. А звідки ви, пане Яцків, знаєте, що ми не хотїли дати єму прибіжища — як ви кажете. А як ми хтїли дати єму то все, а він напер ся такой до Москаля на схизму — то що тодї буде? Видите чоловіче, не говоріть, а ще більше не пишіть того, чого не знаєте.

Далї хоче п. Яцків вчити нас св. Письма і духа Божого. Ми сказали, що Юда творив чудеса, а п. Яцків каже, що всї чотири евангелия не згадують о тім.

Ну добре, то ви гадаєте, що лїпше знаєте св. Письмо як ми. Хтїли би ми лишень знати, десьте ся ви єго вчили; певне з Русского Слова або Галичанина. То не дивниця, що Вам здає ся, що Юда не творив чудес. А ми знаємо, що в сьвятім Письмі в 10 главі св. Матея так стоїть: *Сія обанадесять* (12 Апостолів) *послá Іисусъ заповѣдавъ имъ, глаголя... Болящыя исцѣляйте, прокаженыя очищайте, мертвыя воскрешайте, бѣсы изгоняйте; туне* (за дармо) *пріясте: туне дадите.* Ну чоловіче добрий, розумієте Ви то, чи нї. Таж ту виразно стоїть, що Ісус Христос дав власть усїм дванайцятьом — *обанадесять* — Апостолам творити чудеса, отже і Юдї. А далї єще є сказано в св. Письмі, що коли Апостоли — отже і Юда — вернули з проповіданя, то хвалили ся перед Ісусом Христом, що бісів виганяють, що творять чудеса. А вкінци св. Отцї, як Єроним, Іван Золотоустий, Євтимій, Теофілякт, говорячи о Юдї, виразно повідають, що він творив чудеса.

Ну, чоловіче, творив Юда чудеса, чи нї? Є в сьвятім Письмі, чи нема? Є у св. Отцїв, чи нема? А ти хочеш нас учити? Ти вдоволен, що Русское Слово друкує тобі тоє? Оно і більшу дурницю, оно й брехню прийме.

Ти, чоловіче, кажеш, що ми ненавидимо Наумовича? Звідки то знаєш? Таж в Мисионарі на 174. сторонї з долини виразнїсько повідаємо, що ми єго не ненавидимо, а що нам жаль єго, що так марно скапарав ся, що запродав свою душу. Чомуж ви виїздите з ненавистию? Хиба тому, щоби щось сказати — га, що? Знаєте, ми ще раз кажемо, що Наумовича не маємо потреби ненавидїти, ми єго жалуємо так само як і Юду, що через свою дурну голову з апостольства впав до пекла між проклятих, а він з сьвященьства. Знаєте те? Знайте! А ще знайте, що і ненавидимо, але не Наумовича, а тоту єго роботу, той єго гріх, через котрий вирік ся сьвятої віри католицкої, ненавидимо єго зраду і то так страшно ненавидимо, що волїлибисьмо сто чортів побачити, як раз почути, що хто так страшно Г. Бога образив. Розумієте? Отже не говоріть, що ми Наумовича ненавидимо; слухайте добре, ми єго жалуємо так, як кождого грішника, ба, ще більше як кождого грішника — як сьвященика, а до того з нашого народу, що самохіть дістав ся до пекла.

Вкінци п. Яцків каже, що ми ведемо нарід у »пропасть латиньства і Польщі«. Пане Яцків, а то звідки довідалисьте ся. Також з Русского Слова? Просимо, прийдїть до нас до церкви тай побачите, чи ми кого златинїзували, або спольщили. Знаєте що, як нам покажете бодай одного чоловіка, що ми єго перемовляли на польске і латиньске, хоть не маю, а вже вижебраю де 100 корон а дам вам за те, як докажете тої штуки. Ну, киньте ся поміж людий, нас тисячки а тисячки чули на місиях, на проповідях, може знайдете кого, що ми єго вже перетягнули або

хотіли перетягнути на польске. А як тої штуки не втнете, то не говоріть на сліпо за Русским Словом та Галичанином... Знайте, що так як Ви в своїм письмі зичили правди десь у неправди, так і другі писателї тих ґазет там за нею шукали; а Ви так само вірили тим письмам, як другі вірять Вашому, хоч в нїм й слїду правди нема. Знайте ще і те, пане Яцків, що за клевету на нас, слуг Божих, прийдесь також зложити рахунок...

(Дальше буде).

З польскої праси.

Тернопільске справоздане посольске пос. Ґарапіха і викликана на нїм дискусия та резолюциї, які жадали від польского Кола, щоби перейшло до опозициї під услівями ріжних економічно-полїтичних постулятів, викликало живу дискусию межи консервативною а вшехпольскою прасою, до якої прилучила ся вже тепер вповнї опущена опікою ґр. Пінїньского Gazeta narodowa. В тій полєміцї, по вичерпаню ріжних личних та принагідних замітів, поставлено остаточно справу так: Чи польске Коло має придержувати ся засадничої, чи постулятової полїтики, бо очивидно обоїх нараз не можна. Консервативний Czas і Przegląd промовляють за засадничим становиском підпомаганя правительства в єго змаганях до урухомленя парляменту і поладнаня пекучих справ держави та підносять при тім, що опозицийної полїтики самі польскі опозиціонїсти в Колї налякали би ся найбільше. Ото певно ще перед опозициєю, пригадали би собі на полагодженє ріжних економічних і »народових« постулятів, яких осягненє така опозиция відсунула би ad calendas graecas. Тими виводами Czas-у не дає ся пересьвідчити підбадьорена вшехпольскими тенденциями львівска праса, а всякими способами пре до опозициї, почуваючи в собі вже досить сили до полїтики »на власну руку« і до борби з правительством.

Цїнне признанє зробив п. Володимир Студницкий, який позує на всепольского економіста і полїтика в родї Ґломбіньского, в новім тижневнику Tygodnik polski. Як звісно, дуже немило се польским шовінїстам, коли зробити заміт, що Галичина стала прибіжищем для всяких звихнених екзистенций з усїх польских заборів. Коли назвати се находом на галицку Русь, а тих іміґрантів зайдами — они попадають в страшне обуренє, та старають ся сейчас зґенералїзувати квестию, немов то заміт чужосторонности відносить ся до всїх тих Поляків, які вже від віків набули тут права горожаньства. Однак навіть респектуючи ті права історичного засидженя, не можна цофнути того слова, що зайди з инших польских заборів причинили ся головно до погіршеня польско-руских відносин в краю. На доказ сего даймо слово п. Студницкому:

»Всепольский напрям — пише він — повстав в російскім заборі, ґенезу єго подамо иншим разом; був він відповідаю на гнет правительства. В прускім заборі він є вислїдом сеї польско-нїмецкої борби, яка стає чим раз інтензивнїйшою. Не до ідеальної згоди, про яку мріли ідеалїсти 1848. р. ідуть народи; тепер они входять в період інтензивних національних борб; отже ідейним представителем сих борб є націоналїзм, що бере за точку виходу найважнїйший принцип в полїтицї: народний інтерес. Всепольскість є польским націоналїзмом, она є виразом усьвідомленого народного антаґонїзму, польским розчисленєм з Москалями і Нїмцями та заразом з людьми (!!), що мешкаючи на спільній з нами териториї (!), не хотять приняти наших історичних стремлїнь і нашої культури (!!). Польский націоналїзм, розвинувшись в російскім заборі (?), найшовши податний ґрунт в прускім заборі, тепер добуває для себе Галичину. Єго добичею в Галичинї, се піднесенє скалї нашої »народової« сьвідомости. Всепольска акция, якій дали початок люди російского забору, нинї находить численних борців посеред людий уроджених в нашій дїльницї«. — По повстаню з р. 1831, а відтак з р. 1863. Галичина мусїла приняти велику скількість захожих людий, без средств материяльних і інтелєктуальних, які однак з титулу свого »народового мучеництва« доробляли ся тут гарних становиск, а навіть маєтків. Ті люди краю нїчим не збогатили, жили житєм галапасів, а натомість внесли тут чужий елємент, брак акомодациї до галицких відносин і національну нетерпимість. Та се дїяло ся тодї без пляну, силою історичних подій. Тепер стало о стілько гірше, що вшехпольскі зайди ввели систему у своє шельмівство.

Гакатизм між польским духовенством доводить до помішаня понять та грішної хули. В »Przedświt-ї«, який іменує ся католицкою ґазетою, читаємо ось яку вістку також католицкого сьвященика кс. Юзефа Дзєдзїца лат. експозита в Бориній, турчаньского повіту: »Обороною обряду до оборони народности! У східній Галичинї стоїмо по давньому на сторожи католицкої віри (!), а кілько католицких костелів і каплиць (!), кілько нас, католицких капланів (!) і з нами злучених католицких душ (!) — стілько воруженого поготовля на цивілїзацийний похід (!!) за »народову справу«. Кс. Дзєдзїц мовчки, але недвозначно називає тут галицку Русь некатолицкою, церкви не домами Божими, а руске духовеньство і вірних ворогами католицизму, в якого обороні він стоїть зі своїм »поготовлєм«.

Коли ся хула має бути доказом цивілїзациї, то хиба тої історично-польскої, яка кровавими і соромними чертами записала ся в історії народів.

Помольоґія.

(Наука про садовину).

Але Віртемберґія не вивозить своїх плодів за границю, а противно єще спроваджує. От і минулого року докупили 200.000 подвійних сотнарів. Щож роблять з тими овочами? Чи ті Шваби нїчого більше не їдять, як лиш яблока і грушки? — Так є! Шваби їдять найбільше ярини, овочів і досить набілу — але з овочів роблять яблочник. В кождім домі, без ріжницї чи то у богача, чи у бідака, купця чи зарібника щоденним попитком є яблочник. Пють єго при обідї і вечери всї, а робітники беруть собі на поле. І справдї нема лучшого напитку так покріплюючого і здоровшого над яблочник — є то, так скажу, їх національний напиток.

Крім яблок і грушок мають, розуміє ся, єще Шваби богато черешень, вишень і сливок, бросквинь та винограду. Черешень ту рік річно продає ся за 40.000 М. Богато їдять сирими а решту смажать, роблять повила, конфітури ріжні „Mus-и“ і „Kraut-и“ та вино. І певно в зимі не йде ту жадна дитина до школи голодна, або о сухім кавалку хлїба, та не млїє з голоду, як то дїє ся у нас. Дїти ту суть здорові червоні і учать ся добре (я був і по школах), бо мають в час що зїсти і то щось доброго. Кожда господиня уміє ту добре і смачно зварити і то малим коштом, а не, як то буває у нас на селї, часом навіть пісного борщу не потрафить зварити, анї хлїба спечи, а лиш все марнує, не згадуючи вже о набілї, бо коло того ходити то вже мало котра знає. Чомуж то в нас не так як у людий? Чи ми вже не вилїзимо з тої нужди? Чи нам прийде ся пропадати на встид цїлої людскости? Поки час, берім ся до дїла але не криком, не з гори але з долу! На кождім кроцї, як бачимо, треба нам науки і працї. Осьвідомім, але здорово на підставі науки, віри Христової і права єще так великі маси нашого темного народу. Заохочуймо молодих людий до промислу, рільництва і садівництва. Маємо прецїнь в краю школи — як і поза границями. Підтримуймо товариства господарскі і садівничі. Ту в Віртемберґії лиш та кляса т. є рільники, промисловцї і купцї суть панами. Подивіть-но ся на їх корови і конї а їх доми? Чисті палати. А яке ту житє, як ту кождий свобідний, веселий, красно убраний, — а як прийде недїля? Всюди лиш сьпіви, музика і танцї. Але за то в буддень тихо — лиш чути гуркіт колїс, свист машин, стукіт молота, а на улици пусто. Кождий десь спішить — кождому пильно. Кождий працює сам, без наганячів.

---

6 *В. Вересаєв.*

ЗАПИСКИ ЛІКАРЯ.

Переклала Маруся Полтавка.

Що ранку, у комнатї для прихожих і біля дверий клїніки, можна бачити юрбу жінок, що цїлими годинами чекають на асистента. Коли асистент надійде, вони задержують його і благають, щоби віддав їм несекціоновану помершу дитину, чоловіка, матїр. Тут доводить ся іноді бачити дуже прикрі сцени. Розумієть ся, що на всї отсї просьби слїдує катеґорична відмова. Не добившись нїчого від асистента, жінка іде далї до зарядчиків шпиталю, доходить до самого професора, падає йому до ніг, благаючи, щоби не секціоновано вмерлого:

— Хороба-ж в нього відомо яка — навіщо-ж його ще після смерти мучити?

І тут, розумієсь, одержує вона таку саму відмову. Секціонувати вмерлого — є річию доконечною — без сього клїнїчні виклади тратять цїле значінє... Але для матери секціонованє дитини є часто не меншим горем, як сама його смерть. Навіть інтелїґентні особи в більшій части дуже нерадо згоджують ся на секціонованє близької людини; а неосьвіченому бідоласї воно здаєть ся просто чимсь страшним; я не один раз бачив, як фабрична робітниця, що заробляє по 40 коп. у день, тиснула у руку асистентови три-рублївку, пробуючи хабаром визволити свою дитину від »поруганя«. Розумієть ся, що такий погляд на секціонованє є забобоном, але горе матери від сього не лекше. Згадайте, як голосить у Некрасова Тимофтиєвна по мертвому синови:

»...Не ремствую, що Бог приняв дитя моє,
А те мене вража, що, мов ті чорні ворони,
Над ним вони знущали ся, і тїло його білеє
Пошматували все... Невже-ж то не заступить ся
За нас нї Бог, нї цар?...

(Мороз, красный нос).

Якось лїтом був я при секціонованю дївчинки, яка вмерла від волокнистого запаленя легких. Більшість моїх товаришів порозїздилась на канїкули і при розбираню були тільки ординатор і я. Слуга, здоровенний ростом, з чорною бородою, розрізав трупа і вийняв внутренности. Мертва лежала з закинутою назад головою, з широко скрівавленою на грудях і животї ямою; на білому мармурови стола, у калюжі червоної крови, відбивали ся темні внутренности. Просектор розрізував ножем на деревляній дощечцї праве легке.

— Ви що тут робите? Га? — залунав нараз у дверях перериваний голос.

На порозї стояв чоловік, з рудою борідкою; лице його було смертельно блїде і перекривлене від ляку. Се був міщанин-швець, батько мертвої дївчинки; він йшов у »мертвецьку«, щоб дізнатись, коли можна одївати покійну, та не влучив у ті двері і попав у комнату секцийну.

— Що ви тут робите, розбійники? — закричав він, тремтячи і дивлячись на нас широко розплющеними очима. Просекторови і ніж в руцї завмер.

— Ну, ну! чого тобі тут треба? Іди геть!— сказав, поблїдши, слуга, ідучи на стрічу міщанинови.

— Дїтий тут оббіловуєте, га? — кричав той, з плачем, немовби виючи, конвульсийно тупаючи на одному місци і вимахуючи затисненими кулаками. — Ви що з моєю дївчинкою зробили?

Він рванув ся наперед. Слуга ухопив його з заду під пахви і потягнув його геть. Міщанин ухопив ся руками за одвірок і закричав: »караул«.

Наконець удалось таки слузї виштовхати його на коритар і замкнути двері на ключ. Міщанин ще довго добивав ся до дверий і кричав »караул«, аж поки просектор не кликнув через вікно сторожів, які відвели його.

Коли в сього чоловіка занедужає друга дитина, то він позбуде ся всїх достатків на лїченє, або дасть дитинї умерти без помочи, але у клїніку її не повезе: для батька се »знущанє« над милим для нього трупом є за надто високою платою за лїченє.

Правду сказати-б, то право, секціонувати трупи, привластили собі, крім клїнїк, також усї

Аж на плач збирає ся, коли погадаю собі, що наш нарід маючи так добру землю і так красне підсонє, через свою непорадність гине з голоду. Віртемберґія не має такої плідної землї, як наша, більшу часть становлять ту гори, звані Швабскі Альд і Юра, а земля то тяжка, тверда опока, а лиш над рікою Некаром трохи землї лучшої. А преціньь помимо того всего, зуміли мешканцї утворити собі прямо рай на земли.

На убочах гірских в чистім камени і піску засадили виноград, на опоцї росте чудесне збіже, а на долинї росте як кожух трава. Нема кусника землї, щоб лежав дармо. Праця, наука і штука то сили, що спряглись разом і працюють над збогаченєм і украшенєм краю. Ту не ґаздують по старому — яке ідуть з поступом і часом наперед, читають книжки і часописи, належать до рільничих товариств, та уряджують часті вистави. Недавно була вистава огороднича. Що то за красні цьвіти були — а які ярини і овочі. Наші селяни і міщани не здобудуть ся на таке і за сто літ.

(Конець буде).

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат. Атиноґена; рим.-кат. Марти діви. — В четвер: руско-кат. Марини муч.; рим.-кат. Авдона і Сенни.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦИЇ: При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скоре відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий, та о приєднуванє нам нових передплатників.**

— **Поминальні богослуженя** за упокій душі папи Льва XIII відбули ся нинї у всїх церквах і костелах у Львові. В церкві св. Юрия відправив Службу Божу о. крилош. Крижановский.

— **З Бережан.** Філїя Руского Тов а педаґоґічного в Бережанах устроює на дохід »Селяньскої Бурси« дня 2. серпня аматорску виставу комедиї »Ворожбит«. Початок о 8. год. вечером. Цїни місць: крісло 1 К, партер 60 с., для учеників і військових 30 с., для селян і міщан 20 с. По представленю томболя і товариські забави.

— **З Богородчан.** За почином патріотів богородчаньского повіта заснувало ся в Богородчанах полїтичне товариство »Скит Манявский«, котрого статути вислано вже львівскому намісництву до затвердженя. По урядорім затвердженю будуть безпроволочно скликані загальні збори, де й уконституує ся се полїтичне товариство.

— **Вписи до ц. к. семинариї учит. муж. і обох шкіл вправ у Львові** відбудуть ся в тім роцї в днях 29. і 31. серпня. (Руска школа вправ містить ся при ул. Длуґоша ч. 17). Кандидати, котрі хотять записати ся на курс приготовляючий і на I. рік, мають предложити: 1) метрику хрещеня (уродженя) на доказ, що скінчили 14 (на I. рік 15) лїт житя; 2) сьвідоцтво лїкарске, виставлене лїкарем повітовим; 3) послїдне сьвідоцтво шкільне; 4) вписову карту в 2 примірниках; 5) в разї перерви в науках сьвідоцтво моральности. Кандидати, котрі з добрим поступом укінчили IV. клясу шкіл середних, можуть бути приняті на I. рік без вступного іспиту. Укінчена III. кл. видїлова дає право до вписаня ся на I. рік і курс приготовл. Однак ученики тої катеґориї мусять піддати ся стислому іспитови вступному зі всїх предметів, котрих учать на I. роцї і курсї пригот. Ученики з місцевостий, де нема шкіл видїлових, можуть бути припущені до вступного іспиту на курс приготовл. на підставі сьвідоцтва з укінченя найвисшої кляси. Всї ученики мають піддати ся пробі голосу і слуху музикального. На II. і III. рік будуть приняті лиш кандидати тутешної семинариї.

— **Іспит зрілости** в гімназиї в Дрогобичи складало 19 публичних учеників і 2 екстернїсти. З того з відзначенєм здало 4 учеників, з добрим успіхом 13, між ними Русини: Григорий Гулай, Мариян Куладжин і Олександер Ільницкий (екст.). Двом абітурієнтам позволено поправити один предмет по фериях, а двох репробовано на рік.

— **Обманцї.** З Городенщини доносять, що по селах на Покутю вандрує якийсь Еміль Чипка, аґент якоїсь книгарнї з Кольонїї і намовляє селян до браня на рати нїмецкої книжки з образками сьвятих. Деякі легковірні дали ся обманити і зложили ще в липни на руки аґента по 2·50 К задатку, а до 10 днїв мали одержати книжки. Однак минуло вже більше як місяць, а книжок нема. Порадно було би, аби наша сільска інтелїґенция остерегла селян перед того рода обманцями. Нераз вже лучало ся, що такий аґент чито з книжками чи з образами явно туманить людий, майже силоміць видерає їх підпис на нїмецкім блянкетї, якого підписуючий не розуміє, забирає задаток, а опісля присилає крайно дрантиві образи, або зовсїм нїчого не пришле. Видавництвом образів для народа повинно заняти ся яке наше руске підприємство і можна бути певним, що підприємство рентувало би ся.

— **Соромний поворот.** В містї Гановері в Нїмеччинї, яке числить 210.000 душ населеня, вибухнув недавно страйк будівельних робітників, через що, розумієсь, застановлено всї початі будови. Аґенти підприємців, вислані в ріжні сторони Европи, привели до Гановера між иншими також 300 робітників з Ярослава. Коли робітники прибули до Гановеру, страйкуючі загрозили їм побитєм. Ярославцї мусїли повернути домів, а подорож там і з поворотом заплатив за них гановерский страйковий комітет. Звідси наука, що вперед треба добре розвідатись, як хто вибирає ся де на роботу, а доперва тодї вибирати ся в дорогу.

— **Значна крадїж.** Вчера вечером украдено з »Академічної Громади« два цїнні шкіци кисти артиста-маляра Івана Труша. Шкіци представляли: »Могилу Шевченка« і »Дім, в якім родив ся Тарас Шевченко« і були варті що найменше по 300 К. Був се дарунок п. Труша »Академічній Громадї«. Злодїй зняв шкіци з стїни, рамки кинув за піч, а образки забрав. — Перед тижнем як-раз отворено виставу образів п. Труша в Сальонї Лятура. Між иншими є там пять дрібних шкіців з видами околиць Київа, такої самої величини, що украдені в »Акад. Громадї«, а цїна їх стоїть по 400 К.

— **Земля на продаж.** В селї Гартфельд коло Речичан в городецкім повітї є 50 господарств на продаж з вільної руки. Господарства належать до нїмецких кольонїстів, що переселюють ся тепер у Нїмеччину, і є знаменито загосподаровані та з дуже доброю землею. Кожде господарство обнимає менше-більше по 18 морґів землї з будинками, а до господарств привязане також право побору з громадского лїса. Господарства ті продають ся по 500—600 К за морґ разом з будинками. Близших інформаций удїляє парох Речичан о. Евдоким Васильчак; найблизша зелїзнича стация Каменобрід коло Городка, віддалена всього на 3 кільометри.

— **Вистава морель в Залїщиках.** Заходами дирекциї садівничого заведеня в Залїщиках устроєно там дня 24. с. м. виставу морель. В виставі взяло участь 50 господарів, переважно Русинів з наддністрянскої долини. Дуже гарні окази морель прислано з Добровлян, Зазулинець і з Окопів. Нагороди за окази одержали між иншими: о. Олекс. Книгиницкий похвальний лист; грошеві нагороди: Іван Мамалига, Петро Красїй, Федор Ромацкий, Василь Гембатух із Старих Залїщик, Іван Снїгурский і Стефан Горчиньский з Залїщик і Барабаш Іван з Добростан.

— **Нещасливі пригоди.** В Сянї утопив ся онодї купаючись селянин з Торок, Михайло Фоца і осиротив 5 дїтий. — В Курниках шляхтинецких коло Тернополя утопила ся підчас праня в ріцї 14-лїтна Ярина Шкляр, служниця у селянина Миколи Чорномаза.

— **Страйки.** В Парижи застрайкували дорожкарі, невдоволені новою тарифою для фякрів. — Страйк робітників в Баку обняв понад 30 000 робітників і робітниць. Страйкарі з червоними прапорами і з сьпівом революцийних пісень переходили онодї улицями і звели кілька биятик з військом і жандармами.

— **Вибух Везувія.** Везувій вибухає від кількох днїв знова дуже сильно. З кратеру єго пливе величезна струя ляви в сторону як Помпеї і Боско-Реалє. Струя ляви є в горі на 60 метрів широка, вкрита зверха жужлевою шкаралупою і висока на 5 до 12 метрів. Она суне ся зі скоростию 6 метрів на мінуту і нема обави, щоби могла наробити якоїсь шкоди.

— **Спомини з молодих лїт.** Білгородский дневник „Стампа“ описує стрічу теперішного короля сербского Петра з своєю мамкою, 84-лїтною старушкою Катариною Томич. Она прибула нарочно з Карловицї до Білгороду, аби побачити свого вихованця. Адютант не хотїв зпершу впустити єї до короля, однак другого дня королївский післанець доручив єї дозвіл вступу на авдиєнцию. Коли в означеній годинї адютант впровадив єї до конаку перед короля, король поступив вперед кілька кроків до старушки і урадований промовив: — Так, то се ти Ката, пізнаю тя. — Она осьмілена тими словами набрала більше відваги і сказала: — Пане, приходжу поздоровити тя яко короля і заявити, що цїле житє я молила ся до Бога, аби дозволив тобі повернути до рідного краю і засїсти на престолї твоїх батьків. Молила-м Бога, аби дав дожити менї сеї хвилї. — Схилила ся і хотїла поцїлувати короля в руку. Король зворушений підніс руки до гори і обнявши єї за шию, щиро поцїлував в лице. Старушка забула, кого має перед собою, і поцїлувала короля в лице і в чоло. По сїм так трогаючім повитаню, старушка виняла з вузлика портрет, батіжок і картку паперу, а показуючи їх королеви, промовила: — Се мої три найдорожші памятки з того часу, коли тобою я опікувала ся. — Король оглянув найперше портрет, на якім представлено єго як 10-лїтного князя в уніформі, з шаблиною при боцї і ордером Меджідже на шиї. Фотоґрафію зроблено тодї, коли малий Петро одержав від султана ордер Меджідже і коли батько іменував єго своїм адютантом. Король взяв опісля батіжок в руки і довго єму приглядав ся, згадуючи милі хвилї дїточого житя. Найцїкавійшим однак був власноручний лист короля з дитинячих лїт, який звучить: „Люба Като! Пан (учитель князя, Матей Бан) каже тебе просити, абись єму обшила хустинку, не має тут анї мами, анї сестри, отже мусить звернути ся до тебе. Прошу тебе, скажи панї Марґаретї (була першою дамою двора), аби прийшла до мене; прошу тебе зроби се для мене конечно. — Білгород 1854. Петро А. Караджорджевич“. — Король по відчитаню тих слів відповів: — Так, я написав се колись до тебе, отже сховай собі сей лист на памятку. — Нї, пане — відповіла мамка — житє моє вже клонить ся до гробу, возьми се на памятку для своїх дїтий. — Король пристав на се, а опісля говорив дальше: — Неправда, Като, що я був непосидючим хлопцем, і все ти мала зі мною богато клопоту? — Так, ти був колись непосидючим хлопцем, але з таких виростають пізнїйше розважні мужі, а часто й великі. — Король записав собі мешканє своєї мамки в Карловицї і попращав ся з нею словами: — Будь здорова, Катї, колись до тебе навідаю ся. — Старушка урадована вийшла з палати, відведена королївскою службою аж до порога.

— **З зелїзниць.** Ц. к. Дирекция зелїзниць державних в Пільзнї подає до відомости, що перестанок „Таус місто“ (Domažlice místo) зелїзничої лїниї Прага-Фурт н. Л. (Brod n. L.) отворено з днем

шпиталі взагалї; привластили цїлком самовільно бо закон їм такого права не дає; обовязково секціонує ся трупи по закону лише для судово-медичних цїлий. Але я не знаю нї одного шпиталю, у якому би, після бажань родичів, видавано їм мерця, без секціонованя; самі родичі не підозрівають навіть, що вони мають право вимагати сього. Секціонованє усякого хорого хоч би він і вмер від »надзвичайнїйшої недуги«, має дуже велике значінє для лїкаря: воно показує єму його хиби і способи, як їх оминути, приучає їх до пильнїйших і всесторонних оглядин хорого, дає йому можливість зясувати собі в усїх подробицях анатомічний образ кожної недуги; без секціонованя не може виробитись добрий лїкар, без секций не може розвиватись і усовершуватись лїчебна наука. Конче потрібно, щоб усї розуміли се як найяснїйше і добровільно згоджувались на секціонованє їхнїх свояків. Але поки що, сього ще немає; і от шпиталї доходять сього тим, що секціонують покійників без дозволу родичів. Сї останні понижують себе, клякають перед лїкарями, сують хабаря, все на дармо; зі страху перед секціонованєм трупа, свояки тяжто всяким способом противлять ся перевезеню хорого у шпиталь і він вмирає дома через злі обставини і нерозумний догляд... У шпиталю, де я працював після закінченя курсу, сталась така пригода: Лежав у нас хлопчик років 5 з жолудковим тифом; у нього виявились прикмети того, що кишечник в нього поранений; в таких випадках для хорого поперед всього потрібний абсолютний спокій. Нараз мати його стала домагатись в дижурного лїкаря, щоби сейчас виписано її дитину; вона не хотїла слухати нїяких вговорювань: »все одно йому умирати; а дома умре та хоч не будуть різати«. Дижурний лїкар був зневолений виписати хлопця: по дорозї до дому він умер... Сей випадок викликав серед лїкарів нашого шпиталю багато толків: говорили, розумієть ся, про дикість і жорстокість руского народа, обговорювали питанє, чи мав право дижурний лїкар виписати хорого, чи винен він у смертї дитини з морального, або правничого боку, і т. п. Алеж тут цїкаве і друге питанє: як сильно мусїла мати боятись секціонованя, коли для того, щоби оминути його, вона зважувалась поставити на карту навіть житє своєї дитини. Дижурний лїкар був, розумієть ся, чоловіком не »диким« і не »жорстоким«, але характеристичним є те, що єму й у голову не прийшов, здавало ся, найприроднїйший вихід: приречи матери хорого, що, як дитина умре, її не будуть секціонувати.

А кому найбільше приходить ся терпіти через те, що ми мусимо студіювати медицину на людях, то жінкам, які лїчать ся в клїніцї. Тяжко згадувати, бо приходить ся соромитись за себе; але я сказав, що писати му про усе.

(Дальше буде.)

15. липня 1903 для руху особового і пакункового.

— **Дрібні вісти.** Вінчанє п. Михайла Карпяка, укінченого богослова, з п-ною Іриною Смулківною, дочкою пароха в Угринові (почта в місци) відбуде ся дня 3. серпня с. р. — Вінчанє п. Олекси Кулинич, народного учителя в Бунові, з п-ною Наталею Тимкевичівною відбуде ся дня 14. серпня в Яворові. — В Бродах арештовано Стефана Дзіковского, підозріного о шпігуньство на річ Росиї.

— **Переписка Адміністрациї.** *ВПр. о. Яр. Мар. в Гавр.* Доси заплачено по день 14. н. ст. червня с. р. — *ВПр. о. Ів. Калин. в Жаб.* Заплачено до 14. н. ст. вересня с. р.

РОДИМЦІ! Приготовляйте діти до вступних іспитів до шкіл середних!

Телеґрами

з дня 28. липня.

Рим. У вчерашній конґреґациї взяло участь 52 кардиналів. Кількох кардиналів предложило, аби задля великої спеки відбувало ся конкляве рано, так аби коло 11. год. перед полуднем можна приступати до голосованя.

Конкляве мають відрочити на два або три дни, бо може за той час уступить спека.

В кардинальских кругах надіють ся, що рішаючого вибору папи можна ожидату третого дня конкляве, с. є при третій скрутинії.

Ішль. Прибули ту президент міністрів др. Кербер і міністер Бем-Баверк, Пітрайх та новий міністер скарбу Буріан.

Цісар приймав нині на авдиєнциї д-ра Кербера і бар. Буріана.

Будапешт. Міністер гонведів візвав командантів полків, аби не покликали до вправ тих резервістів-хліборобів, що потрібні дома при жнивах.

Скоплї. Консулї австро-угорский і росийский ствердили підчас своєї подорожи, що в округах, Ґосівар і Петово допускали ся магомеданцї великих жостокостий на християньскім населеню. Оба консулї вислали звіт зі своїх подорожий своїм правительствам.

Вешинґтон. Торговельний договор в справі Манджуриї має бути підписаний дня 1. серпня с. р.

Сиракузи. Вчера і нині дало ся ту чути сильне землетрясенє.

Проспект.

По вичерпаню в книгарскій продажі збірки новель Івана Франка »В потї чола« приступаю до збірного виданя всїх дрібнїйших оповідань сього автора з виємком тих, що були доси або мають бути далї видані накладом »Українсько-руської видавничої Спілки«.

Виданє обійме на разї 10 томів беллєтристики і два томи праць наукових з обсягу історуї лїтератури та критики. Цїла серия з 12 томів, кождий в обємі до 10 аркушів 8-ки, вийде друком до кінця 1904 року; перших 6 томів будуть готові ще в біжучім 1903 роцї. Се нове виданє буде містити побіч передруків давнїйших оповідань також цїлий ряд нових або доси недрукованих, і то так, що кождий том побіч давнїйших буде містити нові твори. Редакциєю займає ся сам автор, який доконує також і в давнїйших творах богато язикових і річевих поправок, а в передмовах пояснює обставини їх написаня, їх жерела і т. п.

До кінця липня с. р. вийдуть у сьвіт три перші томи, що містять отсї оповіданя (нові, або доси нашою мовою недруковані твори означуємо зьвіздкою).

Т. I. **Добрий заробок і иньші оповіданя.** (*Передмова. Добрий заробок. Слимак. Муляр. Історія моєї січкарнї. Сам собі винен. Домашнїй промисл. *У кузнї).

Т. II. **Панталаха і иньші оповіданя.** (*Передмова. *Панталаха. Хлопська комісія. *В тюремнім шпиталї).

Т. III. **Малий Мирон і иньші оповіданя.** (*Передмова. Малий Мирон. Грицева шкільна наука. Оловець. Schön Schreiben. *Отець гуморист. *Гірчичне зерно. Борис Граб).

Друкують ся і незабаром вийдуть:

Т. IV. **З бурливих лїт.** (*Передмова. Гриць і панич. *Різуни. *Герой поневолї).

Т. V. **Над Черемошем.** (*Передмова. *Як Юра Шикманюк брив Черемош. *Терен у новї. *Чудо в Головах).

Т. VI. **Із секретів поетичної творчости,** заразом причинки до естетичного поясненя поезий Т. Шевченка.

Виданє виготовляєть ся на пліхшім і на лїпшім папері і буде оздоблене новим портретом автора.

Бажаючи причинити ся до розповсюдненя тих творів, яких вартість оцїнила наша й заграничка критика (цїла збірка »В потї чола« вийшла минулого року росийським перекладом), ставлю цїну поодиноких томів як найнизшою, а надто **розписую передплату на цїлу 12-томову серию.**

Передплата на всїх 12 томів на пліхшім папері (такім, як папір перших томів белєтристичної серії У. Р. Вид. Спілки, в подібній полотняній оправі) виносить з пересилкою 16 К.

На лїпшім папері, оправлено по 3 томи разом у кращу оправу, з пересилкою 24 К.

Виданє не має спільного титулу, кождий том творить для себе окрему цїлість і продаєть ся також окремо, на пліхшім папері в оправі по 2 кор., на лїпшім папері в оправі по 3 кор. Замовляючи окремі томи, треба додавати 20 сот. на пересилку.

Прошу уклінно Шан. Земляків поспішити з надсиланєм замовлень і передплати, щоб можна знати, як уреґулювати наклад та оправлювати книжки.

Замовляти можна лише просто у видавця.

Перші три томи виданя будуть вислані лише тим, що зложать бодай половину передплатної цїни.

Замовленя без гроший не узгляднюють ся.

З глубоким поважанєм

Антін Хойнацкий

Руска ул. ч. 3.

Читайте! Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кождій руській хатї находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. **„ПОЕЗИЇ Т. ШЕВЧЕНКА“.** Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнїйшою окрасою руських хат. Папір велїновий, формат на взір европейських клясиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Висилає ся тілько за надісланєм **2 кор. 30 сот.** на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ »ПРОСЬВІТИ« у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі

папери цінні

і МОНЕТИ

по найдешевшім курсї деннім не числячи нїякої провізиї.

„Напівник церковний“

виданий бл. п. Ігнатієм Полотнюком в Перемишли, можна набувати у тогож жени під адресою: **Катерина Полотнюк,** вдова по півци катедральнім в Станиславові, ул. Собіского ч. 50.

Цїна брошуров. прим. 4 К.
Оправного в пів-полотно 4 К 50 с.
Оправного в полотно 5 К.
Пересилка почтова 60 сот.

Зарваницю поему **Василя Щурата** можна замовляти лише в Ставропигійскій книгарни у Львові, ул. Руска ч. 3. Цїна з почтовою оплатою 25 сот

Розклад поїздів зелїзничих.

Львів-Краків-Відень-Варшава-Вроцлав-Берлин, Прага-Карльсбад, Рим-Фльоренция-Венеция, Ціріх Париж-Остенда, Київ-Одесса-Вильно.

† лише в пятниці і понедїлки.	12 45	8 25	* від 1. червня до 31. серпня.	2 50	відїзд Львів пр.	* лише в пятниці і понедїлки.	2 31	§ від 1. червня до 31. серпня.	1 30	8 40
	2 51	6 22		2 40	від. Львів пр.		12 20		—	9 20
	7 33	1 39		7 58	пр. Чернівцї від.		7 03		—	1 30
	2 00	10 00		10 20	„ Ясси „		12 20		—	5 00
	7 25	6 00		9 25	„ Букарешт „		7 25		—	9 15
	9 35	12 35		—	„ Констанц. „		4 50		—	1 40
	†10 30	—		—	„ Царгород „		*10 00		—	—
	6 50	2 24		9 38	пр. Краків відїзд		8 38		6 43	2 49
	9 11	—		—	пр. Варшава від.		7 51		—	—
	2 17	10 53		5 56	„ Вроцлав „		2 15		10 05	6 22
	8 55	5 25		11 19	„ Берлин „		8 25		4 42	11 30
	7 18	2 31		10 00	від. Краків дв. пів. пр.		8 18		6 19	2 43
	12 22	6 45		3 02	пр. Прерів від.		3 37		1 24	10 40
	12 28	6 51		3 08	від. Прерів пр.		3 29		1 16	10 34
	9 30	5 45		9 50	пр. Прага від.		7 25		6 20	11 05
	4 37	9 31		*2 08	„ Карльсбад „		11 50		§2 25	7 14
	3 45	9 40		6 15	пр. Відень дв. пів. від.		12 15		10 05	7 50
	—	—		7 35	в. Відень дв. пол. п.		—		—	9 45
	—	—		11 05	пр. Венеция від.		—		—	4 45
	—	—		6 34	„ Фльоренция „		—		—	9 10
	—	—		1 10	„ Рим „		—		—	2 30
via Avricour: 8 25 ↓ 10 55 —	via Сольно-город: 8 25 / 5 31 / 7 15 / —	— / — / — / —	Ostende-Expr. 10 45 ↓ 9 50 Orient-Expr.	via Delle: 8 30 ↓ 7 33 —	10 00 / 6 33 / 5 45 / —	від. Відень дв. зах. пр.	7 20 ↑ 8 35 —	Ostende Expr. 5 25 ↑ 4 46 Orient-Expr.	5 50 7 08 — via Avricour	7 10 ↑ 12 35 — via Delle	7 10 ↑ 8 25 8 45 —	via Avricour: 5 50 ↑ 10 40 —
	6 30	1 50		9 00	від. Львів пр.		7 35		2 30	10 20
	5 55	7 14		7 59	пр. Київ via Під-волоч.		8 14		8 34	11 19
	8 18	8 24		8 03	„ Одесса „		8 14		7 49	8 19
	5 55	9 20		—	„ Київ via		—		6 59	11 19
	11 07	5 12		—	„ Вильно Броди „		—		1 29	7 29

Увага: Поспішні поїзди означені товстим друком. — Час середно-европейский.

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.**

З друкарнї В. А. Шийковского.